İSRAF

Tüketiciler Birliği (2007) tarafından israf; “gereksiz yere harcanan her türlü değer, savurganlık” şeklinde tanımlanırken, Türk Dil Kurumu tarafından ise, “gereksiz yere para, zaman, emek vb.ni harcama, savurganlık” şeklinde tanımlanmıştır.

İsraf¸ eşyayı salt objeye dönüştürmek¸ yani işe yararlık kategorisinden çıkararak¸ gereksiz bir tüketim ile anlam alanının dışına atmaktır.

İktisat bilimi açısından israf kavramı, biri “minimum yasası”, diğeri “azalan verimler yasası” olmak üzere iki teoride yansıma bulmaktadır.

Minimum yasasına göre çeşitli yüksekliklerde tahtası olan bir fıçıdaki suyun yüksekliğinin en alçak tahtaya kadar olması örneğinde olduğu gibi kaynakların en uygun düzeyde bir araya getirilmemesinden dolayı ortaya çıkan bir israf söz konusudur.

Azalan verimler yasasına göreyse, her bir birim girdinin marjinal fayda noktasından sonra sürece dahil olması, azalan düzeyde bir fayda sağlayacaktır ve bu durum da bir başka açıdan israfı incelemektedir.

İSRAFIN SEBEPLERİ

- Yerleşim planı
- Ayar ve tamir sürelerinin uzunluğu
- Süreçlerin yetersizliği
- Bakım faaliyetlerinin etkin olmaması
- İş yapma biçimlerinin yetersizliği/kötülüğü
- Eğitimlerin yetersizliği
- Organizasyonel bozukluklar
- Geleneksel yönetim biçimleri
- Performans ölçümlerinin yanlışlığı/yetersizliği
- Planlama yetersizliği
- Hammadde kalitesinin yetersizliği
- Tedarikçiler ile olan ilişkilerin kötülüğü
- Müşteri şikayetlerinin etkin değerlendirilmemesi

FAZLA ÜRETİM İSRAFI
STOK İSRAFI
HAREKET İSRAFI
BEKLEME İSRAFI
TAŞIMA İSRAFI
SÜREÇ İSRAFI
HATALI ÜRETİM İSRAFI
7 BÜYÜK İSRAF

Hatalı Üretim

Hatalı üretim ve/veya ürünün tamiri israftır.

Fazla Üretim

Gereğinden fazla veya erken üretim israftır.

Fazla Stok

İş için gereğinden fazla elde tutulan herşey israftır.

Bekleme

Makinanın işlemini bitirmesini beklemek ve/veya tamir için beklemek israftır.

Gereksiz İşler

Katma değer yaratmayan iş adımları ve/veya müşteriye değer katmayan işlemler israftır.

Gereksiz Taşıma

Gereksiz ekipman, hammadde, yarı mamül ve mamül taşımaları israftır.

Gereksiz hareketler

İyi organize edilmemiş iş ortamı nedeniyle oluşan gereksiz hareketler israftır.

İSRAF ÇEŞİTLERİ

- Gıda İsrafı
- Su İsrafı
- Enerji İsrafı
- Giyim İsrafı

Gıda İsrafı

- Gıda israfı tüm dünyanın problemi olmakla birlikte özellikle gelişmiş ülkelerde daha fazladır.
- Çünkü gelişmiş ülkelerde gelir artışı ve buna bağlı olarak tüketim miktar ve çeşidindeki artış, ev dışı tüketimin artması, alışveriş merkezlerindeki artış, pazarlama metotlarının çeşitlenmesi, kentleşme ile hem doğadan hem de tarımdan uzaklaşılması israfı artıran önemli faktörlerden bazılarıdır.
- Tüm gıda zincirinde var olan yetersiz teknoloji, kötü taşıma, kötü depolama, yanlış ambalajlama ve yanlış saklama koşulları israfa sebep olan diğer faktörlerdendir.

- Tüm ülkeleri ve uluslararası kuruluşları önlem almaya yöneltmiş ve bu önlemler sonucunda birtakım olumlu sonuçlar alınmaya başlanmış olunsa da, eğer bu önlemlerin hızı ve yaygınlığı eş zamanlı olmazsa iklim, su, toprak, çevrenin yanı sıra biyoçeşitlilik de risk altında kalacaktır.
- Bu da beraberinde dünyanın gıda arzında sürdürülebilirlik tehlikesi ile karşı karşıya kalması sorununu getirecektir.

Ekmek İsrafı

İsraf edilen ekmek miktarını kesin olarak belirlemek mümkün olmasa bile en fazla israfın yemekhaneli iş yerleri, hastane, yatılı okul, öğrenci yurdu, otel, lokanta gibi toplu yemek tüketim yerlerinde olduğuna ilişkin kesin veriler mevcuttur.

- Fırınlarda israf oranı % 3,1,
- Hanelerde israf oranı % 2,9,
- Lokanta, otel ve benzeri yerlerde toplam israf oranı % 3,1,
- Kurum yemekhanelerinde toplam israf oranı % 2,7,
- Öğrenci yemekhanelerinde toplam israf oranı % 7,1,
- Ülke geneli ekmek israf oranı (toplam üretimin yüzdesi olarak) % 5,9 olarak tespit edilmiştir.

Ekmek israfını en aza indirebilmek için uzmanların önerileri şunlardır:

- Üretimin talebe göre planlanması
- Raf ömrü uzun kaliteli ekmek üretimi
- Ekmeğin fırında veya satış yerinde uygun koşullarda muhafazası
- Ekmeğin pişirilmesi ile satışı arasındaki sürenin en aza indirilmesi
- Ekmeğin poşetlenmesi
- Küçük gramajlarda ekmek üretimi
- Toplu yemek tüketim yerlerinde ekmeğin dilimlenmiş olarak verilmesi
- Self servis tezgâhlarında ekmeğin baş tarafta değil, yemeklerden sonra yer alması

- Düşük gelir gruplarında ekmek tüketimi fazla ancak israf az oluyor.
- Gelir düzeyi arttıkça ekmek tüketimi azalıyor ancak israf artıyor.
- **Ekmeğin çöpe atılmasında en önemli faktörün bayatlama olduğu belirtilen raporda**, ekmeğin uygun koşullarda saklanmaması nedeniyle bayatladığı ve bu durumun ülke ekonomisine büyük zarar verdiğinin altı çizildi.

Su İsrafı

- Dörtte üçü sularla kaplı olmasına rağmen yalnız %3'ü kullanma suyu olan dünyamızın yakın gelecekte en büyük sorunu "kuraklık" olacaktır.
- Ülkemizin üç yanı denizlerle çevrili, her tarafında nehirler, dereler, su kaynakları olsa da Türkiye kullanılabilir su miktarı bakımından fakir ülkeler arasında yer alıyor.
- Doğal Hayatı Koruma Vakfı, önümüzdeki yıllarda su sıkıntısı çeken bir ülke hâline geleceğimizi söylemektedir.
- Dünya genelinde artan nüfusa bağlı olarak artan su ihtiyacından dolayı yerel ölçekten başlayarak çeşitli önlemler alınmasının yanı sıra yerel halkın çevresel konularla ilgili israfın önlenmesindeki farkındalık ve algı düzeyleri de değerlendirilmektedir.

Yirmi birinci yüzyılda hızla artan su talebine karşılık küresel ısınma ve yanlış kullanımdan dolayı kullanılabilir su kaynakları giderek azalmaya başlamıştır.

Bu durum uluslararası gündemde suyu baş sıralara taşımıştır. Su sorununun giderilebilmesi için **tarım, sanayi ve evsel amaçlı** su kullanımlarında kayıpların önlenmesi için önlemler alınmalı, bilinçli su kullanımı sağlanmaya çalışılmalı ve havza düzeyinde su kaynaklarının geliştirilmesi için girişimlerde bulunulmalıdır.

- Evsel su tüketimi, evlerde, otellerde, lokantalarda ve çamaşırhanelerde içme suyu, besin hazırlama suyu, temizlik, çim ve bahçe sulama ve hizmet üretimi amaçlı olarak binalarda kullanılan su miktarıdır.
- Binalarda evsel nitelikli atık sular insanların yaşamsal faaliyetlerindeki gereksinim ve kullanımları sonucu oluşmaktadır.
- Bu gereksinimi etkileyen faktörler ise farklı toplumlarda değişkenlik göstermekte olup çevresel faktörler, su ile ilgili faktörler, toplumsal, teknolojik ve fonksiyonel faktörler olarak sıralanabilir.
- Sahip olunan temiz su kaynakları ve bu kaynaklara erişebilmenin yanı sıra, su gereksinimini etkileyen faktörlerin farklı olması gibi sebepler, evsel su tüketiminin farklı bölgelerde değişkenlik göstermesine sebebiyet verir.

- Bu nedenle birçok resmi kurum, gönüllü kuruluş, sivil toplum örgütleri ve devletler, uluslararası platformda konutlardaki su tüketiminin azaltılmasına yönelik ciddi çabalar göstermekte, bilim dünyası bu konuya büyük bir iş gücü ayırmaktadır.
- Ülkemizde nüfusun ve bu nüfusun tükettiği su miktarının arttığı bir gerçektir. Bu artış gerekli önlemlerin alınmaması durumunda gelecek yıllarda su problemlerinin yaşanmasına neden olacaktır.
- İleride oluşabilecek problemlere karşı alınması gereken en önemli önlem ise bireylere evlerinde uygulayabilecekleri rasyonel ve doğru su kullanım yöntemlerinin öğretilmesidir

Enerji İsrafı

- Enerji, özellikle de elektrik enerjisi ise, insan yaşamında tartışmasız bir önceliğe sahiptir. Günlük yaşamın birçok alanında vazgeçilmezdir. Bazı sanayi kolları ile konutlarda bazı amaçlı kullanımlarda ikame edilemezdir, refah seviyesinin sürdürülebilmesi için de günlük yaşamda geri dönülemezdir.
- Enerjisiz bir yaşam, günümüz koşullarında neredeyse olası değildir. Gelişen teknoloji ve artan enerji açığı bütün ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de yeni enerji kaynakları üzerinde daha fazla düşünülmesini, hızlı bir şekilde alternatiflerin üretilmesini ve enerjinin verimli kullanılmasını gerekli hale getirmiştir.
- Günümüzde enerji kavramı hem sosyal hem de ekonomik gelişmenin en temel girdilerinden birisi haline gelmiştir. **Kömür, doğalgaz petrol vb. enerji kaynaklarının sınırlı olduğu düşünüldüğünde, enerji kaynaklarının verimli kullanılmasının önemi ortaya çıkmaktadır**

Buna ek olarak dünya nüfusunun hızla artmasıyla birlikte sınırlı olan enerji kaynaklarının iyice azalması ve teknolojik gelişmelerin hız kazanması enerjiyi daha verimli kullanma çalışmalarını gün yüzüne çıkarmıştır.

Enerjiyi verimli kullanmanın yanı sıra, enerji türlerini daha uzun süre kullanmanın amaçlandığı alternatif enerji türleri de yaygınlaşmaya başlamıştır. Bilindiği gibi, en önemli enerji kaynağı olan fosil yakıtlar hızla tükenmektedir.

Enerji üretim ve tüketim süreçlerinde ortaya çıkan sera gazı emisyonları, küresel ısınma ve iklim değişikliğinin en önemli nedenleri arasındadır.

Ülkemizin enerji kaynağının yaklaşık %70'inin dışarıya bağlı olması nedeniyle bundan kaynaklanan riskler de artmaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin kendi kaynaklarına yönelerek dışa bağımlılığını azaltması giderek önem kazanmaktadır.

- Bu nedenle tüm Dünya'da alternatif enerji kaynaklarının geliştirilmesi yanında enerjinin verimli kullanımına yönelik politika ve önlemler geliştirilmektedir.
- Örneğin, Avrupa Birliği'ne üye 27 ülkede de enerji israfını önlemek için çabalar artırılmıştır. Üye ülkeler mevcut ulusal enerji tüketim seviyelerini azaltmak için büyük çaba sarf etmektedir.
- Tüm Avrupa ülkelerinin "Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planları"nda, enerji tüketimini azaltma, enerjiyi verimli kullanma ve yenilenebilir enerji kaynaklarından üretimi artırmaya, çevresel, ekonomik ve sosyal olarak düşük maliyetli yeni bir enerji sistemi oluşturulması hedefleri ve gereği üzerinde durulmalıdır.

Giyim İsrafı

- Günümüz koşullarıyla beraber üretimden, yaratıcılıktan ve doğadan uzaklaşan tüketiciler; kaliteyi, alınan ürünün hammaddesini, üretim koşullarını gözetmeden yeni olana sahip olma içgüdüsüyle hareket etmektedirler.
- Artık giyimde öncelik moda olmuştur ve moda, estetik kaygıların daha fazla olduğu, temel ihtiyaçlar ve insan hayatını kolaylaştırmak gibi kaygıların geri planda kaldığı bir alan haline gelmiştir.
- Güzel görünmek ve statü göstergesi gibi keyfi olarak nitelendirilebilecek ihtiyaçlar giyimde ön plana çıkmıştır. Bu durum beraberinde alışveriş bağımlısı tüketicileri ortaya çıkarmıştır.

- ✓Tüm dünyada bir kişi için 11 parçaya ulaşan toplamda 80 milyon kıyafet üretilmiştir ve bugün on yıl öncesine göre %60'ın üzerinde kıyafet tüketilmektedir.
- ✓Satın alınmasına rağmen kullanılmadan depolanan kıyafetlerin toplam değerinin oldukça yüksek olduğu tahmin edilmekte; buna karşılık Çin'de yıllık tekstil atığı miktarının yaklaşık 20 milyon ton seviyesinde olduğu bildirilmektedir..
- ✓Tüm bu sayılara bakıldığı zaman giyim konusunda yapılan israfın boyutları gözler önüne serilmektedir.

TASARRUF-BİRİKİM

Tasarruf, kullanılabilir gelirin tüketimden sonra geriye kalan kısmıdır. Gelirin tüketime harcanmayıp, tasarruflara ayrılan kısmı ise ödünç verilerek yatırıma dönüşmektedir.

Hane halkı hastalık, kaza, işsizlik gibi beklenmedik harcama ve yükümlülükler ile çocuklarının eğitimi gibi finansal güvenliğini sağlamaya yönelik ihtiyati güdü ile tasarruf etmekle birlikte spekülatif amaçlı tasarruf etme eğilimi de göstermektedir .

Tüketim harcamaları, harcanabilir gelirin düşük olduğu bazı durumlarda, harcanabilir geliri aşabilmektedir.

Ülkelerin büyümesi yeni sürdürülebilir yatırımların yapılmasına bağlıdır ve yatırımların artırılabilmesi için tasarrufların artırılması gerekmektedir. Diğer bir ifade ile bir ülkede tasarruflar arttığında yatırımlar için gerekli olan finansman miktarında da artış meydana gelmektedir. Yani kalkınmanın yolu tasarruflardan geçmektedir .

Tasarrufları artırmanın yolu ise halihazırda bireylerin bilinçlendirilerek harcama ve finansal konularda eğitimden geçmektedir. Tasarruf araçları, finansal piyasalar, kredi kartı kullanımı, bireysel krediler, bilinçli borçlanma konusunda eğitilmiş diğer bir deyişle finansal okuryazarlığı yüksek bireyler daha akılcı kararlar alabilecek ve davranışlarda bulunabilecektir.

